

2) กระบวนการเผยแพร่ศาสนาตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์กระบวนการเผยแพร่ศาสนาที่พระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแพร่ชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของพระธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการวิเคราะห์กระบวนการเผยแพร่ศาสนาตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก

กระบวนการเผยแพร่ศาสนา	มัชฌิมา	ฐานนิยม	พิสัยกวอไทล์	การดำเนินการ					
				ไม่ใช่		ใช่แต่ใจ		ใช่แต่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. แนะนำเยาวชนและชาวไทยภูเขาให้เข้าใจในการดำรงชีวิตตามหลักการคลองเรือนด้วยศีล 5	3.00	3.00	0	39	(75.0)	3	(5.8)	4	(7.7)
2. จัดกิจกรรมฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนและชาวไทยภูเขา	3.00	3.00	0	41	(78.8)	1	(1.9)	5	(9.6)
3. จัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนา	3.00	3.00	0	41	(78.8)	1	(1.9)	4	(7.7)
4. ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุ สามเณรชาวไทยภูเขา	3.00	3.00	1	33	(63.5)	6	(11.5)	7	(13.5)
5. ทานจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธรรมศึกษาแก่เยาวชน	3.00	3.00	0	36	(69.2)	3	(5.8)	6	(11.5)
6. ส่งเสริมบุตรหลานชาวไทยภูเขาในพื้นที่การเผยแพร่ศาสนาธรรมให้ได้รับการศึกษา	3.00	3.00	0.25	35	(67.3)	2	(3.8)	9	(17.3)
7. สอนหนังสือแก่ผู้ไม่รู้หนังสือในพื้นที่การเผยแพร่ศาสนาธรรม	3.00	1.00	0.25	33	(63.5)	3	(5.8)	8	(15.4)
8. จัดโครงการบรรพชาอุปสมบทภาคฤดูร้อน และการบรรพชาอุปสมบทประจำปีทุกปี	3.00	1.00	1	29	(55.8)	4	(7.7)	11	(21.2)
9. จัดโครงการอบรมด้านอาชีพแก่ประชาชนชาวไทยภูเขาในพื้นที่การเผยแพร่ศาสนาธรรม	3.00	1.00	1	34	(65.4)	5	(9.6)	7	(13.5)
10. ใช้วิธีการเข้าไปเยี่ยมเยียนในชุมชนเป็นประจำ	3.00	3.00	0	41	(78.8)	()		5	(9.6)

จากตารางที่ 4.18 พบว่าพระธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องที่ 1- 6 และเรื่องที่ 10 ว่าการจัดกิจกรรมฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชนและชาวไทยภูเขาจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาและใช้วิธีการเข้าไปเยี่ยมเยียนในชุมชนเป็นประจำ (ร้อยละ 78.8) พระธรรมจาริก แนะนำเยาวชนและชาวไทยภูเขาให้เข้าใจในการดำรงชีวิตตามหลักการคลองเรือนด้วยศีล 5 (ร้อยละ 75.0) จัดการเรียนการสอนหลักสูตรธรรมศึกษาแก่เยาวชน (ร้อยละ 69.2) ส่งเสริมบุตรหลานชาวไทยภูเขาในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรมให้ได้รับการศึกษา (ร้อยละ 67.3) จัดโครงการอบรมด้านอาชีพแก่ชาวไทยภูเขาในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรม (ร้อยละ 65.4) ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุ สามเณรชาวไทยภูเขา และพระธรรมจาริกมีความเห็นไม่สอดคล้องกันในเรื่องที่ 7- 9 ได้แก่การสอนหนังสือแก่ผู้ไม่รู้หนังสือในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรม (ร้อยละ 63.5) และ จัดโครงการบรรพชาอุปสมบทภาคฤดูร้อนและการบรรพชาอุปสมบทประจำปีทุกปี (ร้อยละ 55.8)

3) เทคนิควิธีการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์เทคนิควิธีการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่พระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของพระธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการวิเคราะห์เทคนิควิธีการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่พระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก

เทคนิควิธีการเผยแผ่ศาสนาธรรม	มี ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว ไกล	การดำเนินการ					
				ใช่		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. มีขั้นตอนในการเผยแผ่ศาสนาธรรมทั้งเข้าชั้นสอนและชั้นสรุปครบถ้วน	3.00	3.00	1	30	(57.7)	2	(3.8)	13	(25.0)
2. เล่าเนื้อหาประกอบการอธิบายหลักธรรมคำสอน	3.00	3.00	0	40	(76.9)	()		5	(9.6)
3. ได้สรรหาภาพประกอบการสอนหลักธรรมจัดไว้ตามสถานที่ต่างๆ ภายในอาศรมและชุมชน	3.00	3.00	0	36	(69.2)	1	(1.9)	9	(17.3)

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

เทคนิควิธีการเผยแพร่ศาสนธรรม	มัธยม ฐาน	ฐาน นิยม	พิธี กวด ไทล์	การดำเนินการ					
				ไม่ใช้		ใช้แต่ใจ		ใช้แต่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. สอดแทรกหลักธรรมคำสอนและประยุกต์เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมชนเผ่า (พิธีตานข้าวใหม่ กินข้าวใหม่) ตามหลักของสังคหวัตถุ 4	3.00	3.00	0	37	(71.2)	1	(1.9)	6	(11.5)
5. จัดบรรยากาศบริเวณอาศรมให้มีความร่มรื่นเป็นสถานที่น่านั่งศึกษาและเรียนรู้	3.00	3.00	0	39	(75.0)	0		6	(11.5)
6. ได้สนับสนุนทุนการศึกษาแก่นุตรหลานชาวไทยภูเขา	3.00	3.00	0	35	(67.3)	3	(5.7)	6	(11.5)

จากตารางที่ 4.19 พบว่าพระธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-6 ว่าการเล่านิทานประกอบการอธิบายหลักธรรมคำสอน (ร้อยละ 76.9) จัดบรรยากาศบริเวณอาศรม ให้มีความร่มรื่นเป็นสถานที่น่านั่งศึกษาและเรียนรู้ (ร้อยละ 75.0) สอดแทรกหลักธรรมคำสอนและประยุกต์เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ในการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมชนเผ่า (พิธีตาน หรือถวายข้าวใหม่ กินข้าวใหม่) ตามหลักของสังคหวัตถุ 4 (ร้อยละ 71.2) สรรหาภาพประกอบการสอนหลักธรรมจัดไว้ตามสถานที่ต่างๆ ภายในอาศรมและชุมชน (ร้อยละ 69.2) สนับสนุนทุนการศึกษาแก่นุตรหลานชาวไทยภูเขา (ร้อยละ 67.3) และ มีขั้นตอนในการเผยแพร่ศาสนธรรมขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุปครบถ้วน (ร้อยละ 57.7)

4) สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่ศาสนธรรมตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเผยแพร่ศาสนธรรมที่พระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแพร่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของพระธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการวิเคราะห์ห้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเผยแพร่ศาสนาธรรมที่พระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแพร่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก

สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่ศาสนาธรรม	ร้อยละฐาน	ฐานนิยม	พิสัยคววไทล์	การดำเนินการ					
				ไม่ใช		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. มีสื่อประกอบการเผยแพร่ศาสนาธรรมที่ทำให้เข้าใจหลักธรรมได้ง่าย เช่น VCD VDO เป็นต้น	3.00	3.00	0	39	(75.0)	1	(1.9)	4	(7.7)
2. ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแพร่ศาสนาธรรม	3.00	1.00	0	37	(71.2)	1	(1.9)	8	(15.4)
3. สรรหาและรับการสนับสนุนสื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระหลักธรรมในการเผยแพร่ศาสนาธรรม	3.00	3.00	0	38	(73.1)	2	(3.8)	6	(11.5)

จากตารางที่ 4.20 พบว่าพระธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1 และ 3 ว่ามีสื่อประกอบการเผยแพร่ศาสนาธรรมที่ทำให้เข้าใจหลักธรรมได้ง่าย เช่น VCD VDO (ร้อยละ 75.0) รับการสนับสนุนสื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระหลักธรรมในการเผยแพร่ศาสนาธรรม (ร้อยละ 73.1) และในส่วนความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันคือ การผลิตสื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแพร่ศาสนาธรรมเพื่อช่วยให้เขาชนและชาวไทยภูเขาเข้าใจหลักธรรมได้ง่าย (ร้อยละ 71.2)

5) บทบาทในการดำเนินจัดกิจกรรมการเผยแพร่ตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก
ผลการวิเคราะห์บทบาทของพระธรรมจาริกในการดำเนินจัดกิจกรรมการเผยแพร่
ศาสนธรรมที่พระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแพร่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของ
พระธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการวิเคราะห์บทบาทของพระธรรมจาริกในการดำเนินจัดกิจกรรมการเผยแพร่
ศาสนธรรมที่พระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแพร่ต่อชาวไทยภูเขาตามความ
คาดหวังของพระธรรมจาริก

บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรม การเผยแพร่	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว ไถ่	การดำเนินการ					
				ไปรษ		ไปรษณีย์		ไปรษณีย์	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สามารถอธิบายหลักธรรมคำสอนได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย	3.00	3.00	1	33	(63.5)	2	(3.8)	10	(19.2)
2. ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมและการพัฒนาของชุมชน	3.00	3.00	0	36	(61.2)	1	(1.9)	7	(13.5)
3. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน และชาวไทยภูเขาปฏิบัติตาม	3.00	3.00	0	37	(71.2)	()		7	(13.5)
4. ให้การช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้เช่นเครื่องอุปโภค บริโภค ยารักษาโรค เพื่อเป็นการสร้างศรัทธา	3.00	3.00	0	37	(71.2)	2	(3.8)	6	(11.5)
5. ให้สถานที่อาศรมเป็นที่จัดกิจกรรมของชุมชน	3.00	3.00	0	35	(67.3)	1	(1.9)	7	(13.5)

จากตารางที่ 4.21 พบว่าพระธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-5 ว่าการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชนชาวไทยภูเขาปฏิบัติตาม ให้การช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้เช่นเครื่องอุปโภค บริโภค ยารักษาโรค เพื่อเป็นการสร้างศรัทธา (ร้อยละ 71.2) เข้าไปมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมและการพัฒนาของชุมชน (ร้อยละ 67.3) และสามารถอธิบายหลักธรรมคำสอนได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย (ร้อยละ 63.5)

6) การวัดและประเมินผลการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก
ผลการวิเคราะห์ห้วงการวัดและประเมินผลการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่พระธรรมจาริกควร
นำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก แสดงผลดังตาราง
ที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการวิเคราะห์ห้วงการวัดและประเมินผลการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่พระธรรมจาริก
ควรนำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของ พระธรรมจาริก

การวัดประเมินผลการเผยแผ่ ศาสนาธรรม	ร้อยละ ฐาน ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว ไต่	การดำเนินการ					
				ไปกิจ		ไปแม่ใจ		ไปแม่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เยาวชนและชาวไทยภูเขาก่อน และหลังการอบรมหลักสูตร	3.00	3.00	0	38	(73.1)	2	(3.8)	6	(11.5)
2. สอบถามเยาวชนและประชาชน ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการ ดำรงชีวิตประจำวัน	3.00	3.00	0	36	(69.2)	1	(1.9)	9	(17.3)
3. สังเกตพฤติกรรมของเยาวชน และประชาชนเมื่อพบเห็นตาม สถานที่ต่างๆ ในการนำหลักสูตร ไปใช้จริง	3.00	3.00	1	33	(61.5)	3	(5.8)	9	(17.3)
4. โครงการพระธรรมจาริกมีการ ติดตามผลการปฏิบัติงานตาม นโยบาย และแผนงานประจำปี (นโยบายเน้นหนักประจำปี 10 ข้อ)	3.00	3.00	0	35	(67.3)	2	(3.8)	8	(15.4)
5. สรุปผลการปฏิบัติงานเผยแผ่ ศาสนาธรรมประจำเดือนทุกเดือน	3.00	3.00	0	39	(75.0)	2	(3.8)	4	(7.7)

จากตารางที่ 4.22 พบว่าพระธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-5 ว่าได้
สรุปผลการปฏิบัติงานเผยแผ่ศาสนาธรรมประจำเดือนทุกเดือน (ร้อยละ 75.0) ทดสอบความรู้ ความ
เข้าใจเยาวชนและชาวไทยภูเขาก่อนและหลังการอบรมหลักสูตร (ร้อยละ 73.1) สอบถามเยาวชน
และประชาชนในการนำหลักสูตรไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 69.2) โครงการ
พระธรรมจาริกมีการติดตามผลการปฏิบัติงานตาม นโยบาย และแผนงานประจำปี (นโยบาย

เน้นหนักประจำปี 10 ข้อ) (ร้อยละ 67.3) และสังเกตพฤติกรรมของเยาวชนและชาวไทยภูเขาเมื่อพบเห็นตามสถานที่ต่างๆ ในการนำหลักธรรมไปใช้จริง (ร้อยละ 61.5)

7) ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของพระธรรมจาริก

ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ศาสนาธรรม	มัชยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยกว ว ไถล์	การดำเนินการ					
				ไม่ใช่		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเผยแผ่ศาสนาธรรมในปีต่อไปทำให้มีพุทธศาสนิกชนเพิ่มขึ้น	3.00	3.00	1	34	(65.4)	1	(1.9)	11	(21.2)
2. การเผยแผ่ศาสนาธรรมมีผู้แสดงความประสงค์ขอบรรพชาอุปสมบทเพื่อสืบทอดอายุพระพุทธรศาสนาเพิ่มขึ้น	3.00	3.00	1	35	(67.3)	1	(1.9)	9	(17.3)
3. เยาวชนและประชาชนภายในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรมเข้าวัดเพิ่มขึ้น	3.00	3.00	0	37	(71.2)	1	(1.9)	8	(15.4)
4. เยาวชนและประชาชนภายในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรมมีความเข้าใจเรื่องศีล 5 ศีล 8 และสามารถนำไปปฏิบัติตามได้จริง	3.00	3.00	0.5	34	(65.4)	1	(1.9)	10	(19.2)
5. ได้รับนิมนต์ให้ไปเจริญพระพุทธมนต์หรือแสดงธรรมจากชาวไทยภูเขาเป็นประจำ	3.00	3.00	0	34	(65.4)	1	(1.9)	9	(17.3)
6. เยาวชนและประชาชนเข้ามาปฏิบัติธรรมวิปัสสนามากขึ้น	3.00	3.00	1	29	(55.8)	2	(3.8)	13	(25.0)

ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ ศาสนาธรรม	มัชย ฐาน	ฐาน นิยม	ทิสัย กวม โพล์	การดำเนินการ					
				ไมใช่		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. เยาวชนและประชาชนรู้และ เข้าใจหลักการการให้ทานมากขึ้น (ตามหลักของสังคหวัตถุ 4)	3.00	3.00	0.75	33	(63.5)	1	(1.9)	10	(19.2)

จากตารางที่ 4.23 พบว่าพระธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-6 ว่าเยาวชนและประชาชนภายในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรมเข้าวัดเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 71.2) การเผยแผ่ศาสนาธรรมมีผู้แสดงความประสงค์ขอบรรพชาและอุปสมบท เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น (ร้อยละ 67.3) เยาวชนและประชาชนภายในพื้นที่ที่มีความเข้าใจเรื่องศีล 5 ศีล 8 สามารถนำไปปฏิบัติตามได้จริงได้รับนิมนต์ให้ไปเจริญพระพุทธมนต์หรือแสดงธรรมจากชาวไทภูเขาเป็นประจำ (ร้อยละ 65.4) เยาวชนและประชาชนรู้และเข้าใจหลักการการให้ทานมากขึ้น (ตามหลักของสังคหวัตถุ 4) (ร้อยละ 63.5) และเยาวชนและประชาชนเข้ามาปฏิบัติธรรมวิปัสสนามากขึ้น (ร้อยละ 55.8)

จากตารางที่ 17-23 สรุปผลการศึกษาได้ว่าพระธรรมจาริกมีความคาดหวังต่อรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่มีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกันใน 7 ด้านคือ 1) เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนควรนำหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตไปเผยแพร่ 2) กระบวนการมีกิจกรรมที่หลากหลาย 3) เทคนิควิธีการควรดำเนินการอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง 4) มีสื่อและอุปกรณ์สนับสนุนการเผยแผ่อย่างเพียงพอ 5) บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรม การวางตัวอย่างสม่ำเสมอและเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ฟังและที่ปรึกษาได้ 6) การวัด ประเมินผล ควรดำเนินการวัดและประเมินผลการเผยแผ่อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และ 7) ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่มีความหวังที่จะเพิ่มจำนวนพุทธศาสนิกชนให้มากขึ้นตามลำดับ

ส่วนที่พระธรรมจาริกมีความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันคือในด้านของกระบวนการเผยแผ่ศาสนาธรรม ข้อที่ 7-9 และในด้านของสื่อและอุปกรณ์การเผยแผ่ศาสนาธรรมข้อที่ 2 ดังนั้นจากผลการศึกษาตารางที่ที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น ทำให้ทราบว่า การเผยแผ่ศาสนาธรรมในยุคสมัยปัจจุบันนี้ควรมีรูปแบบการเผยแผ่ที่มีความชัดเจนสอดคล้องกับสถานการณ์ยุคสมัยและพื้นที่นั้นๆ และปัญหาและข้อเสนอแนะซึ่งผลจากการสังเคราะห์สามารถสรุปผลได้ 7 ด้านพบว่า

1. เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน เนื้อหาหลักธรรมที่ควรนำมาเผยแพร่เรื่อง

- 1.1 ธรรมะเบื้องต้น (เบญจศีล เบญจธรรม)
- 1.2 มารยาทชาวพุทธ และการให้ทาน
- 1.3 พุทธประวัติ
- 1.4 ความกตัญญู
- 1.5 พรหมวิหาร 4
- 1.6 โอวาท 3
- 1.7 อริยสัจ 4 และมรรคมีองค์ 8

2. กระบวนการเผยแพร่ศาสนาธรรมที่ควรดำเนินการ

- 2.1 จัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา
- 2.2 ทำงานเป็นกลุ่ม
- 2.3 ทำงานเชิงรุก
- 2.4 ศึกษาชุมชน
- 2.5 เพิ่มการส่งพระภิกษุเข้าปฏิบัติงานตามชุมชน บนพื้นที่ในพื้นที่ย่อยๆ

3. เทคนิควิธีการเผยแพร่ที่ควรดำเนินการ

- 3.1 การพูด
- 3.2 เล่านิทาน เล่าเรื่อง
- 3.3 จัดเวทีแลกเปลี่ยน
- 3.4 การตอบปัญหาธรรม
- 3.5 อบรมให้ความรู้ศาสนพิธี (โดยพระนิสิต)
- 3.6 สอนธรรมศึกษา

4. สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่ที่ควรดำเนินการ

- 4.1 เครื่องขยายเสียง เครื่องเล่น CD VCD DVD
- 4.2 วัสดุทัศน
- 4.3 คอมพิวเตอร์
- 4.4 วิทยุเทป

4.5 เพิ่มจำนวนสื่อเอกสารตำรา และสื่อเทคโนโลยี เช่นแผ่นซีดี Video Power Point (สไลด์โชว์ MV) เป็นต้น ซึ่งควรประกอบด้วยเนื้อหาเรื่องพุทธประวัติ พระคุณแม่กฐแห่งกรรม ศีล 5 นรก (อบายภูมิ) และสวรรค์ คู่มือมนุษย์ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่นประวัติวันเข้าออกพรรษา อบรมบุญ นิทานชาดก มงคล 38 ประการ ความสามัคคี และมารยาท ชาวพุทธ

4.6 ภาพประกอบการศึกษา ประกอบด้วยเรื่องมารยาทชาวพุทธ วันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่นวันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันวิสาขบูชา เบญจศีล เบญจธรรม เป็นต้น

5. บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแผ่ที่ควรดำเนินการ

5.1 ที่ปรึกษา

5.2 ครูสอน

5.3 ผู้นำการดำเนินกิจกรรม

5.4 นักพัฒนา

5.5 นักการศึกษา

6. การวัดและประเมินผลการเผยแผ่ที่ควรดำเนินการ

6.1 การสังเกตพฤติกรรม

6.2 ความสามัคคีในชุมชน (การทำ กิจกรรมร่วมกัน)

6.3 การเข้าวัด และเข้าใจพระสงฆ์

6.4 จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

7. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

วิธีการที่ได้มาซึ่งยุทธธรรมจาริก คือ การสอนศีลธรรมในโรงเรียนการจัดโครงการค่ายอบรมคุณธรรม การสร้างความคุ้นเคยกับเยาวชนบ่อยๆ และคลุกคลีกับเยาวชนเป็นประจำ โดยการใช้กิจกรรมเป็นสื่อ มีการทำงาน หรือมีกิจกรรมที่เยาวชนเข้าร่วมเป็นประจำ และต่อเนื่องใด ๆ ให้เยาวชนเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้นๆ เช่นการขอความร่วมมือให้เข้ามาช่วยงานในวันสำคัญ จัดกิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และการเยี่ยมเยียนเยาวชนที่บ้านพูดคุย และยิ้มแย้มแจ่มใส และการวางตัวอย่างสม่ำเสมอ กล่าวคือไม่เคร่งและไม่หย่อนยานจนเกินควร วางตัวให้พอเหมาะ เพื่อให้เยาวชนมีความรู้สึกว่ายากเข้าไปพูดคุย และสามารถพูดคุยได้ทุกเรื่อง เป็นเสมือนหนึ่งที่พักพิงได้

1.4.2 ความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก

ผลการศึกษาความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริกต่อรูปแบบการเผยแพร่ศาสนาธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มีประสิทธิผลโดยการตอบแบบสอบถาม จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 286 คน พบว่าตอบกลับมาจำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 93.35

สรุปผลการศึกษาพบว่ากระบวนการเผยแพร่ศาสนาธรรม 5 ประเภทที่มีความคาดหวังมากที่สุดคืออบรมค่ายคุณธรรมแก่เยาวชน สอนศีลธรรมในโรงเรียน สอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ บวชป่าและปลูกป่า และอบรมแกนนำชาวพุทธ และสื่อประกอบการเผยแพร่ 5 ประเภทที่มีความคาดหวังมากที่สุดคือโทรทัศน์ เครื่องเล่น VCD CD DVD แผ่นCD และคอมพิวเตอร์มีเดีย วีดีโอ (Video) และ ภาพประกอบการศึกษา และผลการศึกษาความคาดหวังด้านอื่นๆ ดังดังนี้

1) เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนการเผยแพร่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนการเผยแพร่ศาสนาธรรมที่พระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนการเผยแพร่ศาสนาธรรมพระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก

เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน การเผยแพร่ศาสนาธรรม	คะแนน ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว ไต่	การดำเนินการ					
				ไม่ใช่		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เนื้อหาสาระหลักธรรมที่ทานได้ฟัง และได้รับอบรมจากพระธรรมจาริกโดยส่วนมากเน้นเรื่องวิปัสสนากรรมฐานการนั่งสมาธิเพื่อการบรรลุมรรค	3.00	3.00	0	224	(83.9)	2	(0.7)	20	(7.5)
2. เนื้อหาหลักธรรมที่พระธรรมจาริกสอน เน้นเรื่องการประกอบอาชีพปฏิบัติตามศีล 5 ศีล 8	3.00	3.00	0	238	(89.1)	1	(0.4)	9	(3.4)

เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน การเผยแผ่ศาสนาธรรม	มัชย ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว โกล์	การดำเนินการ					
				ไว้ใจ		ไว้แต่ใจ		ไว้แต่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. หลักธรรมที่ท่านรับการอบรม เป็นสิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ ใช้กับชีวิตประจำวันได้จริง (เช่น สอนให้รู้จักการให้ทาน เป็นต้น)	3.00	3.00	0	239	(89.5)	3	(1.1)	9	(3.4)
4. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้เกิดความรู้และทักษะ ในการดำเนินชีวิต เช่นการลด อบายมุขปฏิบัติตามเบญจศีล เบญจธรรม	3.00	3.00	0	229	(85.8)	6	(2.2)	17	(6.4)
5. พระธรรมจาริกได้แนะนำให้ ประชาชนแก้ปัญหาตามหลัก อริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค)	3.00	3.00	0	218	(81.6)	3	(1.1)	2	(9.4)

จากตารางที่ 4.24 แสดงว่าชาวพุทธธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-5 ว่า หลักธรรมที่ได้รับการอบรมหรือจากการเผยแผ่ศาสนาธรรมของพระธรรมจาริกเป็นสิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้จริง (เช่น สอนให้รู้จักการให้ทาน (ร้อยละ 89.5) เนื้อหาหลักธรรมที่พระธรรมจาริกสอนเน้นเรื่องการประกอบอาชีพปฏิบัติตามศีล 5 และศีล 8 (ร้อยละ 89.1) และเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมให้เกิดความรู้และทักษะในการดำเนินชีวิต เช่น การลดอบายมุขปฏิบัติตามเบญจศีลเบญจธรรม (ร้อยละ 85.8) ส่วนเนื้อหาหลักธรรมที่ได้ฟังและได้รับการอบรมจากพระธรรมจาริกโดยส่วนมากเน้นเรื่องวิปัสสนากัมมัฏฐานการนั่งสมาธิเพื่อการบรรลุลหรรณนี้ (ร้อยละ 83.9) และพระธรรมจาริกได้แนะนำให้ประชาชนชาวไทยภูเขาแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) (ร้อยละ 81.6)

2) กระบวนการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของชาวพุทธธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์กระบวนการเผยแผ่ศาสนาธรรมพระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของชาวพุทธธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 แสดงผลการวิเคราะห์กระบวนการเผยแผ่ศาสนาธรรมพระธรรมจักริกควรนำไปในการ
เผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยุทธศาสตร์ธรรมจักริก

กระบวนการเผยแผ่ศาสนาธรรม	มัชย ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว ไต่	การดำเนินการ					
				ไว้ใจ		ไว้แต่ใจ		ไว้แต่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พระธรรมจักริกแนะนำชาวไทยภูเขาให้เข้าใจการดำรงชีวิตตามหลักการครองเรือนด้วยศีล 5	3.00	3.00	0	222	(83.1)	3	(1.1)	25	(9.4)
2. พระธรรมจักริกมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนและชาวไทยภูเขา	3.00	3.00	0	227	(85.0)	3	(1.1)	19	(7.1)
3. พระธรรมจักริกจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนา	3.00	3.00	0	229	(85.8)	15	(5.6)	0	
4. พระธรรมจักริกส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุ สามเณรชาวไทยภูเขา	3.00	3.00	0	218	(81.6)	3	(1.1)	35	(13.1)
5. พระธรรมจักริกจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธรรมศึกษาแก่เยาวชน	3.00	3.00	0	216	(80.9)	1	(0.4)	30	(11.2)
6. พระธรรมจักริกได้สนับสนุนทุนการศึกษาแก่นุตรหลานชาวไทยภูเขา	3.00	3.00	0	196	(73.4)	7	(2.6)	45	(16.9)
7. พระธรรมจักริกได้ส่งเสริมบุตรหลานชาวไทยภูเขาในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรมให้ได้รับการศึกษา	3.00	3.00	0	221	(82.8)	1	(0.4)	22	(8.2)
8. พระธรรมจักริกได้สอนหนังสือแก่ผู้ไม่รู้หนังสือในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรม	3.00	3.00	0	213	(79.8)	5	(1.9)	33	(12.4)

กระบวนการเผยแผ่ศาสนาธรรม	มัธยม ฐาน	ฐาน นิยม	ทิสัย กวด ไทล์	การดำเนินการ					
				ใหม่		ใหม่แก้ไข		ใหม่แก้ไข	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. พระธรรมจาริกจัดโครงการ บรรพชา อุปสมบทภาคฤดูร้อน และการบรรพชาอุปสมบท ประจำปี	3.00	3.00	0	205	(76.8)	1	(0.4)	45	(16.9)
10. พระธรรมจาริกจัดโครงการ อบรมด้านอาชีพแก่ชาวไทยภูเขา ในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรม	3.00	3.00	0	203	(76.0)	2	(0.7)	44	(16.5)

จากตารางที่ 4.25 พบว่ายุวพุทธธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-10 ว่า พระธรรมจาริกควรกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 85.8) จัดกิจกรรมฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชนและชาวไทยภูเขา (ร้อยละ 85.0) แนะนำประชาชนให้เข้าใจการดำรงชีวิตตามหลักการครองเรือนด้วยศีล 5 (ร้อยละ 83.1) ส่งเสริมบุตรหลานชาวไทยภูเขาในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรมให้ได้รับการศึกษา (ร้อยละ 82.8) ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุ สามเณรชาวไทยภูเขา (ร้อยละ 81.6) จัดการเรียนการสอนหลักสูตรธรรมศึกษาแก่เยาวชน (ร้อยละ 80.9) สอนหนังสือแก่ผู้ไม่รู้หนังสือในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรม (ร้อยละ 79.8) จัดโครงการบรรพชา อุปสมบทภาคฤดูร้อนและการบรรพชาอุปสมบทประจำปี ทุกปี (ร้อยละ 76.8) จัดโครงการอบรมด้านอาชีพแก่ประชาชนชาวไทยภูเขาในพื้นที่การเผยแผ่ศาสนาธรรม (ร้อยละ 76.0) และสนับสนุนทุนการศึกษาแก่บุตรหลานชาวไทยภูเขา (ร้อยละ 73.4) ซึ่งการดำเนินการตามกิจกรรมดังกล่าวแล้ว เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้การเผยแผ่ศาสนาธรรมของพระธรรมจาริกตรงตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริกและชาวไทยภูเขาอย่างแท้จริง

2) เทคนิควิธีการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์เทคนิควิธีการเผยแผ่ศาสนาธรรมพระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์เทคนิควิธีการเผยแพร่ศาสนธรรมพระธรรมจาริกควรมำใช้ในการ
เผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก

เทคนิควิธีการเผยแพร่ศาสนธรรม	มัชฌ ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว ไต่	การดำเนินการ					
				ไม่ใช่		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พระธรรมจาริกมีขั้นตอนใน การเผยแพร่ศาสนธรรมที่ต่อเนื่อง และสอดคล้องกัน	3.00	3.00	0	211	(79.0)	1	(0.4)	37	(13.9)
2.พระธรรมจาริกเล่านิทาน ประกอบการอธิบายหลักธรรมคำ สอน	3.00	3.00	0	227	(85.0)	2	(0.7)	20	(7.5)
3.พระธรรมจาริกได้สรรหาภาพ ประกอบการสอนหลักธรรมจัดไว้ ตามสถานที่ต่างๆ ภายในอาศรม และชุมชน	3.00	3.00	0	236	(88.4)	20	(7.5)	()	
4.พระธรรมจาริกสอดแทรก หลักธรรมคำสอนและประยุกต์ เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ในการอนุรักษ์และสืบสาน วัฒนธรรมชนเผ่า (เช่น พิธีตาน ข้าวใหม่ กินข้าวใหม่) ตามหลัก ของสังคหะวัตถุ 4	3.00	3.00	0	210	(78.7)	2	(0.7)	40	(15.0)
5. พระธรรมจาริกจัดบรรยากาศ บริเวณอาศรม ให้มีความร่มรื่น เป็นสถานที่น่าศึกษาและเรียนรู้	3.00	3.00	0	227	(85.0)	2	(0.7)	24	(9.0)

จากตารางที่ 4.26 พบว่ายุวพุทธธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-5 ว่า พระธรรมจาริกได้สรรหาภาพประกอบการสอนหลักธรรมจัดไว้ตามสถานที่ต่างๆ ภายในอาศรม และชุมชน (ร้อยละ 88.4) เล่านิทานประกอบการอธิบายหลักธรรมคำสอน จัดบรรยากาศบริเวณ อาศรมพระธรรมจาริก ให้มีความร่มรื่นเป็นสถานที่น่าศึกษาและเรียนรู้ (ร้อยละ 85.0) มีขั้นตอนใน การเผยแพร่ศาสนธรรมที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน (ร้อยละ 79.0) และสอดแทรกหลักธรรมคำสอน

และประยุกต์เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ในการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมชนเผ่า (เช่น พิธีตานข้าวใหม่ กินข้าวใหม่) ตามหลักของสังคหะวัตถุ 4 (ร้อยละ 78.7)

4) สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่ศาสนธรรมตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก ผลการวิเคราะห์สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่ศาสนธรรมพระธรรมจาริกควรนำไปใช้ในการเผยแพร่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการวิเคราะห์สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่ศาสนธรรมพระธรรมจาริกนำไปใช้ในการเผยแพร่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก

สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่ศาสนธรรม	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยกวอ ไทล์	การดำเนินการ					
				มีค่าใช้จ่าย		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พระธรรมจาริกมีสื่อประกอบการเผยแพร่ศาสนธรรมที่ทำให้เข้าใจหลักธรรมได้ง่าย เช่น VCD VDO	3.00	3.00	0	221	(82.8)	3	(1.1)	26	(9.7)
2. สื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยีในการเผยแพร่ศาสนธรรมมีส่วนช่วยให้เยาวชน และชาวไทยภูเขาเข้าใจหลักธรรมง่าย	3.00	3.00	0	219	(82.0)	2	(0.7)	30	(11.2)
3. พระธรรมจาริกมีสื่อ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนในการเผยแผ่ศาสนธรรมของพระธรรมจาริก	3.00	3.00	0	223	(83.5)	1	(0.4)	24	(9.0)

จากตารางที่ 4.27 พบว่ายุวพุทธธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-3 ว่าพระธรรมจาริกมีสื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนในการเผยแผ่ (ร้อยละ 83.5) มีสื่อประกอบการเผยแพร่ศาสนธรรมที่ทำให้เข้าใจหลักธรรมได้ง่าย เช่น VCD VDO (ร้อยละ 82.8) และ สื่อเทคโนโลยีในการเผยแพร่ศาสนธรรมมีส่วนช่วยให้เยาวชนและชาวไทยภูเขาเข้าใจหลักธรรมง่าย (ร้อยละ 82.0)

5) บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของ
ยูวพุทธธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์บทบาทของพระธรรมจาริกผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแผ่
ศาสนาธรรมพระธรรมจาริกควรนำใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยูวพุทธ
ธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการวิเคราะห์บทบาทของพระธรรมจาริกผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแผ่
ศาสนาธรรมพระธรรมจาริกควรนำใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวัง
ของยูวพุทธธรรมจาริก

บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรม การเผยแผ่ศาสนาธรรม	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว ไต่	การดำเนินการ					
				ใช่		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พระธรรมจาริกสามารถอธิบาย หลักธรรมคำสอนได้ชัดเจนและ เข้าใจง่าย	3.00	3.00	0	231	(86.5)	2	(0.7)	15	(5.6)
2. พระธรรมจาริกได้เข้าไปมีส่วนร่วม ในจัดกิจกรรมและการพัฒนา ของชุมชน	3.00	3.00	0	233	(87.3)	1	(0.4)	16	(6.0)
3. พระธรรมจาริกปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชนและ ชาวไทยภูเขาปฏิบัติตาม	3.00	3.00	0	235	(88.0)	2	(0.7)	11	(4.1)
4. พระธรรมจาริกให้การช่วยเหลือ แก่ผู้ยากไร้เช่นเครื่องอุปโภค บริโภค ยารักษาโรค เพื่อเป็นการ สร้างศรัทธา	3.00	3.00	0	214	(80.1)	4	(1.5)	31	(11.6)
5. พระธรรมจาริกได้ให้สถานที่ อาศัยเป็นที่พักกิจกรรมของ ชุมชน	3.00	3.00	0	199	(74.5)	1	(0.4)	48	(18.0)

จากตารางที่ 4.28 พบว่ายูวพุทธธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-5 ว่า
พระธรรมจาริกปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชนและชาวไทยภูเขาปฏิบัติตาม (ร้อยละ 88.0)
เข้าไปมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมและการพัฒนาของชุมชน (ร้อยละ 87.3) สามารถอธิบายหลักธรรม

คำสอนได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย (ร้อยละ 86.5) ให้การช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้เช่นเครื่องอุปโภคบริโภค ยารักษาโรค เพื่อเป็นการสร้างศรัทธา (ร้อยละ 80.1) และให้สถานที่อาศรมพระธรรมจาริก เป็นที่จัด กิจกรรมของชุมชน (ร้อยละ 74.5)

6) การวัดและประเมินผลการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของ
ยุวพุทธธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์วิธีการวัดและประเมินผลการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่พระธรรมจาริกควร
นำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 แสดงผลการวิเคราะห์วิธีการวัดและประเมินผลการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่พระธรรมจาริก
ควรนำไปใช้ในการเผยแผ่ต่อชาวไทยภูเขาตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก

การวัดและประเมินผลการเผยแผ่ ศาสนาธรรม	มัธย ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว ไต่	การดำเนินการ					
				ไม่ไป		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พระธรรมจาริกทดสอบความรู้ ความเข้าใจเยาวชนและชาวไทย ภูเขาก่อนและหลังการอบรม หลักสูตร	3.00	3.00	0	224	(83.9)	5	(1.9)	21	(7.9)
2. พระธรรมจาริกได้สอบถาม เยาวชนและประชาชนในการนำ หลักสูตรไปใช้ในการดำรงชีวิต ประจำวัน	3.00	3.00	0	217	(81.3)	2	(0.7)	29	(10.9)
3. ท่านได้นิมนต์พระธรรมจาริก ให้ไปเจริญพระพุทธมนต์หรือ แสดงธรรมเป็นประจำ	3.00	3.00	0	212	(79.4)	1	(0.4)	41	(15.4)

จากตารางที่ 4.29 พบว่ายุวพุทธธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง 1-3 ว่าพระ
ธรรมจาริกทดสอบความรู้ความเข้าใจเยาวชนและชาวไทยภูเขาก่อนและหลังการอบรมหลักสูตร
(ร้อยละ 83.9) สอบถามเยาวชนและประชาชนในการนำหลักสูตรไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

(ร้อยละ 81.3) และได้นิมนต์พระธรรมจาริกให้ไปเจริญพระพุทธมนต์หรือแสดงธรรมเป็นประจำ (ร้อยละ 79.4)

7) ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ศาสนาธรรมตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก

ผลการวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ศาสนาธรรมของพระธรรมจาริกตามความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ศาสนาธรรมของพระธรรมจาริกตาม

ความคาดหวังของยุวพุทธธรรมจาริก

ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ศาสนาธรรม	มัธยม ฐาน	ฐาน นิยม	พิสัย กว ไต่	การดำเนินการ					
				ไม่ใช่		ไม่แน่ใจ		ไม่แน่ใจ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.จากการเผยแผ่ศาสนาธรรมของพระธรรมจาริกในปีที่ผ่านมา มีชาวพุทธเพิ่มขึ้น	3.00	3.00	0	202	(75.7)	2	(0.7)	40	(15.0)
2.จากการเผยแผ่ศาสนาธรรมของพระธรรมจาริกมีผู้ประสงค์ขอบรรพชา อุปสมบท เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น	3.00	3.00	0	198	(74.2)	48	(18.0)	()	
3. ประชาชนภายในชุมชนของท่านเข้าวัดเพิ่มขึ้น	3.00	3.00	0	214	(80.1)	4	(1.5)	28	(10.5)
4. ท่านมีความเข้าใจในเรื่องศีล 5 ศีล 8 และสามารถนำไปปฏิบัติตามได้จริง	3.00	3.00	0	207	(77.5)	()		42	(15.7)
5. ท่านเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากการที่พระธรรมจาริกเข้ามาเผยแผ่ศาสนาธรรมและให้การอบรม เช่น การบริจาทาน (ตามหลักสังคหวัตถุ)	3.00	3.00	0	212	(79.4)	6	(2.2)	32	(12.0)
6. ท่านได้ปฏิบัติธรรมวิปัสสนากัมมัฏฐานตามที่พระธรรมจาริกสอนเป็นประจำ	3.00	3.00	0	193	(72.3)	4	(1.5)	46	(17.2)

จากตารางที่ 4.30 พบว่าชาวพุทธธรรมจาริกมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความคาดหวังในเรื่อง 1-6 ว่าประชาชนภายในชุมชนเข้าวัดเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 80.1) มีความเข้าใจเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากการที่พระธรรมจาริกเข้ามาเผยแผ่ศาสนาธรรมและให้การอบรม เช่น การบริจาคทาน (ตามหลักสังคหวัตถุ 4) (ร้อยละ 79.4) มีความเข้าใจในเรื่องศีล 5 ศีล 8 สามารถนำไปปฏิบัติตามได้จริง (ร้อยละ 77.5) และในปีที่ผ่านมา มีชาวพุทธเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 75.7) มีผู้แสดงความประสงค์ขอบรรพชา อุปสมบท เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 74.2) และได้ปฏิบัติธรรมวิปัสสนากัมมัฏฐานตามที่พระธรรมจาริกสอนเป็นประจำ (ร้อยละ 72.3)

จากตารางที่ 24-30 สรุปผลการศึกษาได้ว่าชาวพุทธธรรมจาริกมีความคาดหวังต่อรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่มีประสิทธิผลที่สอดคล้องกันใน 7 ด้านดังนี้ 1) เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน 2) กระบวนการเผยแผ่ 3) เทคนิควิธีการการเผยแผ่ 4) สื่อและอุปกรณ์การเผยแผ่ 5) บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแผ่ 6) การวัดและประเมินผลการเผยแผ่ 7) ผลที่ได้รับจากการเผยแผ่ และจากการศึกษาดังกล่าวชาวพุทธธรรมจาริกมีข้อเสนอแนะตามความคาดหวังต่อรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มีประสิทธิผล ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

1. เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนที่ควรนำมาเผยแผ่

- 1.1 เบญจศีล เบญจธรรม
- 1.2 ความกตัญญู พระคุณพ่อแม่
- 1.3 การแก้ปัญหา (หลักอริสัจ 4) การทำความดี ละเว้นความชั่ว และกฎแห่งกรรม
- 1.4 พุทธประวัติ
- 1.5 กรรมฐาน
- 1.6 การให้ทานตามหลักสังคหวัตถุ 4
- 1.7 ความไม่ประมาทและอบายมุข
- 1.8 มารยาทชาวพุทธ และการสวดมนต์ไหว้พระ

2. กระบวนการและเทคนิควิธีการเผยแผ่

- 2.1 อบรมค่ายคุณธรรม และการบวชศีลจาริณี
- 2.2 ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม (พุทธศาสนาวันอาทิตย์)
- 2.3 การใช้ภาษาท้องถิ่น
- 2.4 การสวดมนต์เย็น การสวดมนต์ นั่งสมาธิ ฟังธรรม

2.5 การทำงานเชิงรุกโดยการใช้กระบวนการกลุ่มและมีกิจกรรมที่หลากหลาย
รู้เท่าทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนชุมชน การเข้าถึงชุมชน และประยุกต์คำสอนกับ
ความเชื่อดั้งเดิม สอดแทรกหลักธรรมเข้ากับพิธีกรรม และการสร้างแกนนำเยาวชน (เครือข่าย) และ
สามารถเป็นที่ปรึกษาได้

3. สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่

- 3.1 โพรแทคส์ และสื่อวีดิทัศน์ CD VCD DVD การ์ตูนธรรมะ
- 3.2 วิทยุ เทป และเครื่องขยายเสียง
- 3.3 สื่อเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์การใช้ Internet
- 3.4 ภาพประกอบการศึกษา
- 3.5 สื่อประเภท CD Video PowerPoint เนื้อหาสาระประกอบด้วย (เรื่อง 1) กฎแห่งกรรม
2) บาปบุญ 3) นรก สวรรค์ อบายภูมิ 4) พุทธประวัติ 5) มารยาทชาวพุทธ การรับและไหว้ 6)
ความกตัญญู 7) นิทานชาดกและนิทานทั่วไป 8) โทษของยาเสพติด
- 3.6 สื่อประเภทภาพประกอบการศึกษาเนื้อหาสาระประกอบด้วยเรื่อง 1) วันสำคัญ
ทางพุทธศาสนา 2) พุทธประวัติ 3) นรก สวรรค์ 4) อบายมุข 5) เพลง 38 6) สถานที่สำคัญทาง
พระพุทธศาสนา

4. บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแพร่

- 4.1 แบบอย่างที่ดี
- 4.2 สงเคราะห์คนยากไร้
- 4.3 มีความรู้ความสามารถ มีความคล่อง ชำนาญ (ในเรื่องที่สอนนั้นๆ)
- 4.4 มีกิจกรรมกลุ่มและเป็นที่ปรึกษาการดำเนินการกลุ่มและกิจกรรม

5. การวัดและประเมินผลการเผยแพร่

- 5.1 ทดสอบความรู้
- 5.2 สังเกตพฤติกรรมและการนำไปใช้
- 5.3 เมื่อมีกิจกรรม งานควรมีการวัดประเมินทุกครั้ง

6. ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ

6.1 ความสะอาดภายในวัดและการสวดมนต์ทำวัตรทุกวันหรือสัปดาห์ละครั้ง
ร่วมกับเยาวชน

6.2 มีภาพประกอบการบรรยาย (ภาพประกอบการศึกษา)

6.3 จัดการเรียนรู้การสอนหรืออบรมธรรมทุกวันอาทิตย์ และการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก

6.4 มีการรวมกลุ่มเยาวชน จัดประชุมทุกสัปดาห์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์พบปะกับเยาวชนเป็นประจำ โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มและมีกิจกรรมหลากหลาย เช่น จัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม อบรมคุณธรรม และสอนหลักธรรมง่ายๆ

6.5 แสดงตนเป็นพุทธมามกะ และการบรรพชาภาคฤดูร้อน

6.6 พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ เป็นแบบอย่างที่ดี ไปวัดกับลูกหลาน และทุกคนเป็นแบบอย่าง

6.7 มีการประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมโดยเพื่อนเป็นตัวอย่าง และเพื่อนชวนเพื่อน

ตอนที่ 2 รูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มีประสิทธิภาพ

ผลสรุปจากการสังเคราะห์ความคิดเห็นและความคาดหวังของพระธรรมจาริกและยุวพุทธธรรมจาริกต่อการดำเนินการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริก ซึ่งสามารถสังเคราะห์ออกเป็นภาพรวมได้ 7 ด้านที่ควรยึดเป็นหลักในการดำเนินการเผยแพร่นี้คือ

บริบทชุมชนบนพื้นที่สูง ชุมชนบนพื้นที่สูงอันเป็นสถานที่ตั้งบ้านเรือนของชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ มีวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง การจะนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปเผยแพร่แก่ชาวไทยภูเขานั้น ผู้เผยแพร่หรือพระสงฆ์ต้องศึกษาบริบทชุมชนบนพื้นที่สูงนั้นๆ ให้เข้าใจเพื่อที่จะกำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนที่จะเสนอเพื่อประยุกต์เข้ากับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อของชาวไทยภูเขา

เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนการเผยแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์เข้าวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อของชาวไทยภูเขาและชาวพุทธควรแก่การศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเป็นขั้นบันไดเบื้องต้นคือ พุทธประวัติ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนพิธีและมารยาทชาวพุทธ ความกตัญญู และเบญจศีล ดังนั้นพระธรรมจาริกและยุวพุทธธรรมจาริกได้ให้ความคาดหวังว่า การดำเนินการเผยแพร่ศาสนธรรมในเบื้องต้น สำหรับผู้ที่ยังไม่ศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาสมควรนำหลักธรรมดังกล่าวไปเผยแพร่เป็นพื้นฐานเบื้องต้น

กระบวนการการเผยแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเผยแพร่ศาสนากับเยาวชนยุคสมัยปัจจุบันนอกจากจะกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนให้ตรงกับความต้องการของเยาวชนแล้วยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกระบวนการเผยแพร่ศาสนธรรม และควรใช้กระบวนการในรูปแบบการเข้าหาเยาวชน การสอนศีลธรรมในโรงเรียนหรือสถานศึกษา การสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และกิจกรรมค่ายคุณธรรม เป็นต้น

เทคนิควิธีการเผยแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเผยแพร่หรือการสอนโดยการบรรยาย ประกอบการใช้สื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยี และสอนอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่นำมาซึ่งความสำเร็จในเผยแพร่กับเยาวชนชาวไทยภูเขา เพราะเป็นการเข้าไปหาเยาวชนซึ่งแตกต่างจากอดีตเป็นการรอให้เยาวชนมาหาพระที่วัด

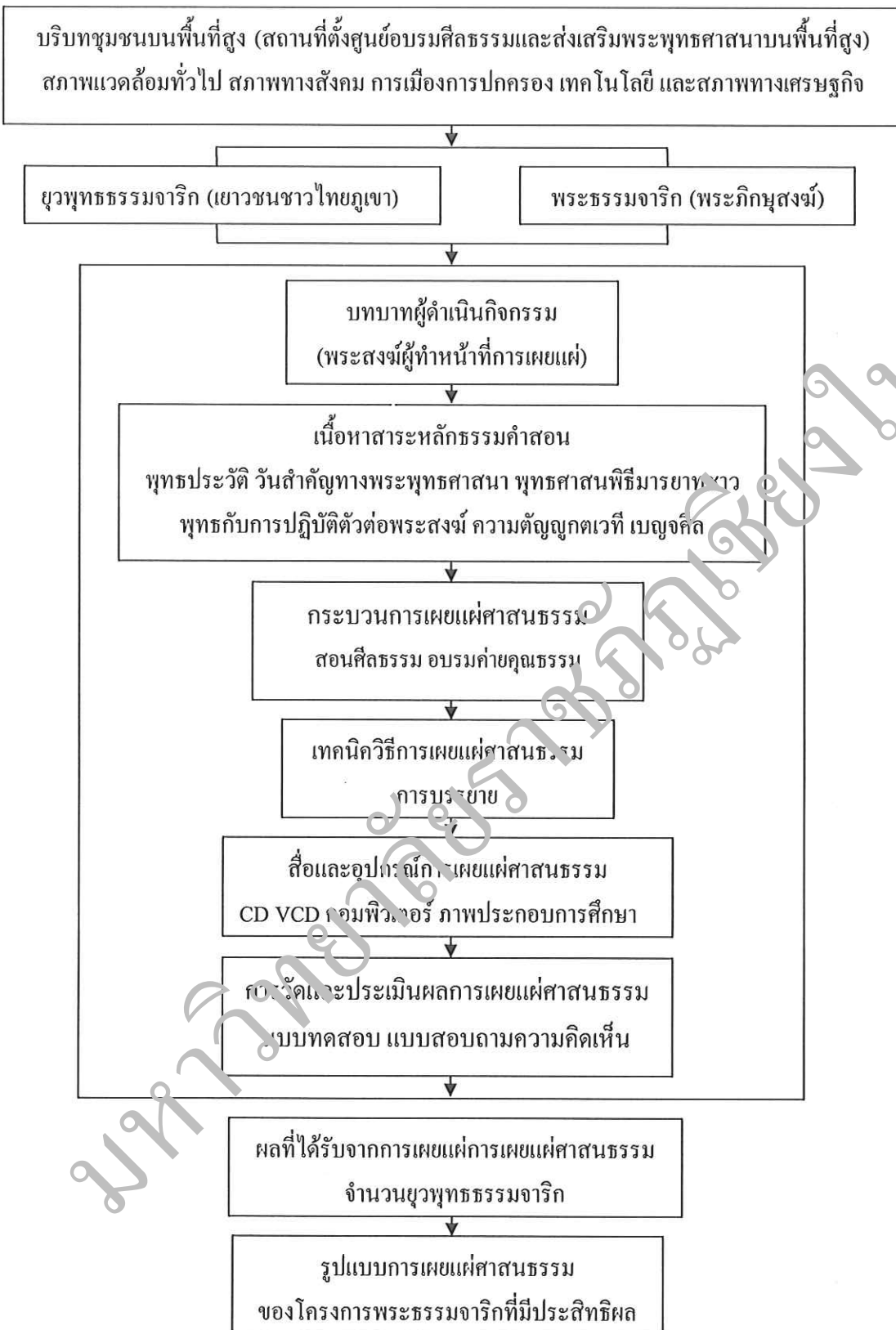
สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเผยแพร่ศาสนามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เรื่องของสื่อและอุปกรณ์ ดังนั้นการใช้สื่อและอุปกรณ์ของพระธรรมจาริกจึงมีความจำกัด จากการสังเคราะห์ความคาดหวังดังกล่าว การนำสื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบกับการเผยแพร่ เช่นคอมพิวเตอร์ แผ่นซีดีความรู้และเครื่องซีดี ภาพประกอบการศึกษา ทีวี เป็นสิ่งจำเป็นในการเผยแพร่ศาสนธรรมในยุคความเจริญทางวัตถุและการเปลี่ยนทางสังคม

บทบาทผู้ดำเนินกิจกรรมการเผยแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจะเผยแพร่ศาสนธรรมให้ประสบผลสำเร็จ พระผู้ทำหน้าที่ในการเผยแพร่จึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และเชี่ยวชาญ เรื่องพระพุทธศาสนาและเรื่องที่จะนำไปสอนนั้นๆ การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเผยแพร่อย่างแท้จริง

การวัดและประเมินผลการเผยแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการวัดและประเมินผล เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการจัดการศึกษา ดังนั้นการเผยแพร่ของพระธรรมจาริกจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลทั้งก่อนและหลังการเผยแพร่ เพื่อให้ทราบพื้นฐานความรู้ทางศาสนาเยาวชนชาวไทยภูเขาและชาวไทยภูเขาบนพื้นที่สูง อาจเป็นการสอบถามในเบื้องต้น ซึ่งในอดีตการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริก ไม่ได้มีรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลความสำเร็จการเผยแพร่ ดังนั้นตามความคาดหวังพระธรรมจาริกและยุวพุทธธรรมจาริกจึงจำเป็นต้องดำเนินการวัดและประเมินผลก่อนเผยแพร่เพื่อทราบผลการดำเนินการและความสำเร็จ

กิจกรรมเสริมการเผยแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเผยแพร่ให้ประสบผลสำเร็จและเกิดการรับรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผลการสังเคราะห์ความคาดหวังพระธรรมจาริกและยุวพุทธธรรมจาริก พบว่าการเผยแพร่จำเป็นต้องมีหลากหลายกิจกรรมเช่น การทัศนศึกษานอกพื้นที่ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในสถานการณืจริง

จากที่กล่าวมาแล้วรูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่คาดว่าจะมีประสิทธิผลแสดงดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 แสดงรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มีประสิทธิผล

จากภาพที่ 4.1 รูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริกประกอบด้วย บริบทของชุมชนบนพื้นที่สูง พระธรรมจาริก อุวพุทธธรรมจาริกซึ่งเป็นเยาวชนชาวไทยภูเขา เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน ได้แก่ พุทธประวัติ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนพิธี มารยาทชาวพุทธกับการปฏิบัติตัวต่อพระสงฆ์ ความกตัญญูกตเวที และเบญจศีล กระบวนการเผยแพร่ศาสนธรรมโดยการสอนศีลธรรมและค่ายคุณธรรมในสถานศึกษา เทคนิควิธีการเผยแพร่ ประกอบด้วย การบรรยาย สื่อและอุปกรณ์ประกอบการบรรยายประกอบด้วย CD VCD คอมพิวเตอร์ ภาพประกอบการศึกษา การวัดและประเมินผลและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนของอุวพุทธธรรมจาริกซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบการเผยแพร่ ศาสนธรรมแก่เยาวชนชุมชนบนพื้นที่สูงได้อย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

2.1.1 องค์ประกอบรูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริก

จากการศึกษาและสังเคราะห์ความคาดหวังของพระธรรมจาริกและอุวพุทธธรรมจาริก ต่อรูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริก ซึ่งผลจากการสังเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการเผยแพร่ศาสนธรรมประสบผลสำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแพร่จึงควรดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการและวิธีการ โดยมีองค์ประกอบรายละเอียดดังนี้

สาระสำคัญ

การเผยแพร่ศาสนธรรมหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของ พุทธศาสนิกชนทุกคน เพื่อประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไป เพื่อประโยชน์สุข ของชาวโลกและความวัฒนาถาวรของพระพุทธศาสนาตลอดถึงความมั่นคงของชาติไทย ผู้ที่จะ ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาได้ดีต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจศาสนาและปฏิบัติตามหลักธรรมในศาสนาได้ โดยถูกต้องสมบูรณ์ ดังนั้นผู้ทำหน้าที่การเผยแผ่จึงควรยึดตามพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้า ดังพุทธพจน์ต่อไปนี้ว่า “จรถ ภิกขเว จาริกัม พุชฺชนหิตาย พุชฺชนสุขाय โลกานุกมฺปายฯ เปฯ เทเสถ ภิกขเว ธมฺเม” แปลว่า “ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงเที่ยวจาริกไปจงแสดงธรรม เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก” ซึ่งโครงการพระธรรมจาริก ได้นำมาเป็นปรัชญาในการเผยแพร่ศาสนธรรมแก่ชาวไทยภูเขา มุณินิเทศแพร่พระพุทธศาสนาแก่ชน ถิ่นกันดาร (2538 : 215)

ดังนั้นผู้ทำหน้าที่การเผยแพร่ศาสนธรรมจึงควรยึดตามพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้า และการเผยแพร่ศาสนธรรมจึงเป็นหน้าที่ของพุทธบริษัททั้งสี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระภิกษุสงฆ์ที่ต้อง

ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ศาสนาธรรมหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้กว้างไกลตาม
พุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้าดังกล่าวแล้ว

รูปแบบการเผยแผ่

เป็นรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมโดยการสอนศีลธรรมและค่านิยมธรรมใน
สถานศึกษาโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีและสื่อรูปภาพประกอบการบรรยาย ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็น
รูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมแก่เยาวชนชุมชนบนพื้นที่สูงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นรูปแบบการ
เผยแผ่ศาสนาธรรมที่สามารถบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนทันยุคสมัยและสถานที่ โดยการใช้
สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่มาบูรณาการกับการเผยแผ่ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อวีซีดี
ภาพประกอบการศึกษา และสามารถนำรูปแบบการเผยแผ่ชุดนี้ไปประยุกต์และบูรณาการให้เข้ากับ
แผนการสอนทุกวิชาในชั้นเรียนและทุกสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่การเผยแผ่ได้โดยมี
ลักษณะดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่บูรณาการกับการเผยแผ่โดยการบรรยายและใช้สื่อกับเทคโนโลยีประกอบ
2. เป็นรูปแบบที่บูรณาการเข้ากับการกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนและสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้สอนศีลธรรมในโรงเรียน

จุดประสงค์การเผยแผ่และผลที่ได้รับจากการเผยแผ่

1. เพื่อเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเบื้องต้นแก่ผู้ยังไม่มีความรู้ความเลื่อมใส
ให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใส
2. เพื่อปลูกฝังหลักคุณธรรมจริยธรรมตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม และโอวาท
ปาฏิโมกข์อันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนาแก่เยาวชนชาวไทยภูเขา นักเรียน นักศึกษาพื้นที่สูงและถิ่น
ทุรกันดาร(พื้นที่ปฏิบัติงานการเผยแผ่ศาสนาธรรมของโครงการพระธรรมจาริก13 จังหวัดภาคเหนือ)
3. สามารถรูปพุทธประวัติได้
4. บอกประวัติและความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและเข้าร่วมพิธีกรรม
และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
5. เข้าใจวิธีปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจและวิธีการ
บำเพ็ญตนตามระเบียบแบบแผนหรือแบบอย่างที่ดีปฏิบัติในศาสนาได้
6. สรุปวิธีการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับความกตัญญูกตเวที และสามารถนำความรู้เรื่อง กตัญญู
กตเวที และปฏิบัติได้จริง

7. มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถสรุปวิธีปฏิบัติตามศีล 5 และสามารถปฏิบัติตามหลักศีล 5 ได้

เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน

หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่มีความจำเป็นและเป็นหลักธรรมพื้นฐานข้อพึงปฏิบัติเบื้องต้นที่ชาวพุทธควรรู้ และสำหรับผู้ซึ่งยังไม่มีความรู้ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้มีโอกาสเรียนรู้หลักธรรมและข้อควรพึงปฏิบัติเบื้องต้นทางพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาหลักธรรมคำสอนดังนี้

1. เรื่องพุทธประวัติ
2. เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. เรื่องพุทธศาสนพิธีมารยาทชาวพุทธกับการปฏิบัติตัวต่อพระสงฆ์
4. เรื่องความกตัญญูคุณเวทีย
5. เรื่องเบญจศีล

กระบวนการและเทคนิควิธีการเผยแพร่

การสอนศีลธรรมในโรงเรียน การสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และการอบรม ต้องเข้าหาเยาวชน โดยการสอนอย่างต่อเนื่อง และผู้ทำหน้าที่ในการสอนหรือเผยแพร่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนเป็นรูปตัว U นำผู้เรียนศึกษานอกห้องเรียนก่อนเรียนให้ผู้เรียนไหว้พระรัตนตรัยและนั่งสมาธิ 3-5 นาที เป็นต้น

2. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนหรือทดสอบความรู้ก่อนการเผยแพร่

3. ผู้สอนแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ขั้นสอน

1. ผู้สอนบรรยายความรู้เกี่ยวกับพุทธประวัติ

2. ชมสื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับพุทธประวัติ

3. ผู้สอนนำภาพการประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณ และภาพการศึกษาเกี่ยวข้องกับวันสำคัญอื่นๆ ให้นักเรียนดู แล้วสนทนาเหตุการณ์ในภาพแต่ละภาพ แล้วอธิบายความสำคัญวันนั้นๆ

4. ชมวีดิทัศน์การทำบุญเนื่องในสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่างๆ

5. ผู้สอนบรรยายความรู้เรื่องความกตัญญูทวดที่ รู้คุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณ
6. ชักถามผู้เรียนในการปฏิบัติตนหรือการตอบแทนคุณบิดา มารดา ผู้มีพระคุณ
7. ผู้สอนบรรยายความรู้เรื่อง คีต 5 และขั้นตอนการบัญญัติพระวินัยหรือศีล
8. ผู้สอนนำภาพเหตุการณ์ปัจจุบันอันเกิดจากการละเมิดศีล

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญเรื่อง พุทธประวัติ และความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่างๆ
2. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญเรื่องความกตัญญูทวดที่ รู้คุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณ
3. ผู้สอนร่วมกับนักเรียนสรุปความหมายพุทธศาสนพิธีและมารยาทชาวพุทธกับการปฏิบัติต่อพระสงฆ์ และสรุปสาระสำคัญเรื่องเบญจศีล
4. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
5. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยคำตอบ ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องดังกล่าวไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สื่อและอุปกรณ์การเผยแพร่

1. ภาพประกอบการศึกษา เรื่อง พุทธประวัติ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบายमुख การให้ทาน พระคุณพ่อ แม่ (ความกตัญญู)
2. คอมพิวเตอร์
3. แผ่นวีดิทัศน์เรื่อง พุทธประวัติ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบายमुख การให้ทาน ความกตัญญูทวดที่ โอบของการล่วงละเมิดเบญจศีล

การจัดและประเมินผลการเผยแพร่

ประเมินความรู้ก่อนและหลัง โดยทำแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน และหลังการทดลองใช้รูปแบบการเผยแพร่ที่พัฒนาขึ้นมา ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของชาวพุทธธรรมจาริก และการสังเกตพฤติกรรม

กิจกรรมเสริมการเผยแพร่

การถาม ตอบปัญหาธรรม การสนทนากลุ่ม การอภิปรายหน้าชั้น การทัศนศึกษานอกพื้นที่ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในสถานการณ์จริง

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบและความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อรูปแบบการเผยแพร่
ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มีประสิทธิผลที่พัฒนาขึ้น

3.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มี ประสิทธิผล

การทดลองใช้รูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มี
ประสิทธิผล การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ก่อนและหลังการทดลอง
ใช้รูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมของยุวพุทธธรรมจาริกที่ได้จากการทำแบบทดสอบความรู้ความ
เข้าใจ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลของรูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรมที่ได้พัฒนาขึ้นมาโดยการ
ทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ และการนำไปใช้

1) การเผยแพร่ศาสนธรรมเรื่องพุทธประวัติ

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่ศาสนธรรมเรื่องพุทธประวัติแสดงดังตาราง ที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่ศาสนธรรมเรื่องพุทธประวัติ

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	เฉลี่ย	S.D.	df.	t	p
ก่อนเรียน	20	10.38	3.28	n-1	-9.23	.00
หลังเรียน	20	14.10	2.05	39		

*** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.31 แสดงให้เห็นว่านักเรียน นักศึกษา (ยุวพุทธธรรมจาริก) คะแนนเรื่อง
พุทธประวัติหลังการเรียนรู้และมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 10.38$,
S.D. = 3.28) และหลังการเรียนรู้ ($\bar{X} = 14.10$, S.D. = 2.05) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.01

2) การเผยแพร่ศาสนธรรมเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่ศาสนธรรมเรื่องวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนาแสดงดังตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่ศาสนธรรมเรื่องวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนา

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	เฉลี่ย	S.D.	df.	t	p
ก่อนเรียน	20	7.47	3.50	n-1	-11.20	.00
หลังเรียน	20	12.90	2.25	39		

*** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.32 แสดงให้เห็นว่านักเรียน นักศึกษา (ยุวพุทธธรรมจาริก) ได้คะแนนเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหลังการเรียนรู้ และมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 7.47$, S.D. = 3.50) และหลังการเรียนรู้ ($\bar{X} = 12.90$, S.D. = 2.25) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) การเผยแพร่ศาสนธรรมเรื่องพุทธศาสนพิธีมารยาทชาวพุทธกับการปฏิบัติตัวต่อพระสงฆ์

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่ศาสนธรรมเรื่องพุทธศาสนพิธีมารยาทชาวพุทธกับการปฏิบัติตัวต่อพระสงฆ์แสดงดังตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่ศาสนธรรมเรื่องพุทธศาสนพิธีมารยาทชาวพุทธกับการปฏิบัติตัวต่อพระสงฆ์

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	เฉลี่ย	S.D.	df.	t	p
ก่อนเรียน	20	10.35	3.48	n-1	-9.91	.00
หลังเรียน	20	13.90	2.28	39		

*** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.33 แสดงให้เห็นว่านักเรียน นักศึกษา (ยุวพุทธธรรมจาริก) ได้คะแนนเรื่องพุทธศาสนพิธีมารยาทชาวพุทธกับการปฏิบัติตัวต่อพระสงฆ์หลังการเรียนรู้และมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 10.35$, S.D. = 3.48) และหลังการเรียนรู้ ($\bar{X} = 13.90$, S.D. = 2.28) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4) การเผยแพร่สารสนเทศเรื่องความกตัญญูทเวท

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่สารสนเทศเรื่องความกตัญญูทเวทที่แสดงดังตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่สารสนเทศเรื่องความกตัญญูทเวท

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	เฉลี่ย	S.D.	df.	t	p
ก่อนเรียน	20	12.95	3.38	n-1	-7.52	.00
หลังเรียน	20	15.77	1.99	39		

*** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.34 แสดงให้เห็นว่า บุพพุทธธรรมจาริก ได้คะแนนเรื่องความกตัญญูทเวทที่หลังการเรียนรู้และมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 12.95$, S.D. = 3.38) และหลังการเรียนรู้ ($\bar{X} = 15.77$, S.D. = 1.99) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5) การเผยแพร่สารสนเทศเรื่องเบญจศีล

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่สารสนเทศเรื่องเบญจศีลแสดงดังตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.35 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่สารสนเทศเรื่องเบญจศีล

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	เฉลี่ย	S.D.	df.	t	p
ก่อนเรียน	20	9.50	4.53	n-1	-8.60	.00
หลังเรียน	20	14.47	2.58	39		

*** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.35 แสดงให้เห็นว่านักเรียน นักศึกษา (บุพพุทธธรรมจาริก) ได้คะแนนเรื่องเบญจศีล หลังการเรียนรู้และมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 9.50$, S.D. = 4.53) และหลังการเรียนรู้ ($\bar{X} = 14.47$, S.D. = 2.58) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 การศึกษาความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มีประสิทธิผล

การศึกษาความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มีประสิทธิผล ด้านเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน กระบวนการและเทคนิควิธีการเผยแผ่ศาสนาธรรม บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแผ่ศาสนาธรรม สื่อและอุปกรณ์การเผยแผ่ศาสนาธรรม การวัดและประเมินผลการเผยแผ่ศาสนาธรรม และความพึงพอใจต่อรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรม

การศึกษาความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมของโครงการพระธรรมจาริกที่มีประสิทธิผลที่พัฒนาขึ้น เพื่อประเมินผลและสรุปผลการพัฒนารูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมด้านผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิผลความเหมาะสมของรูปแบบกับเยาวชนชาวไทยภูเขา ทั้งความเหมาะสมด้านเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน กระบวนการและเทคนิควิธีการเผยแผ่ศาสนาธรรม บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแผ่ศาสนาธรรม สื่อและอุปกรณ์การเผยแผ่ศาสนาธรรม การวัดและประเมินผลการเผยแผ่ศาสนาธรรม และความพึงพอใจของยุวพุทธธรรมจาริกที่มีต่อรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่พัฒนาขึ้นมา

- 1) ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนแสดงดังตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน

เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน การเผยแผ่ศาสนาธรรม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นมากด้วย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด			
1.เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	10 (28.6)	24 (68.6)	1 (2.9)	-	-	4.25	0.50	มาก
2.เนื้อหาสาระการอบรมและการเผยแผ่สอดคล้องกับคุณธรรมและแนวคิดที่เป็นประโยชน์	17 (48.6)	14 (40.0)	4 (11.4)	-	-	4.37	0.68	มาก

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

เนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอน การเผยแผ่ศาสนาธรรม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นมากด้วย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด			
3.เนื้อหาสาระ กิจกรรม และการฝึกปฏิบัติในการอบรมและการเผยแผ่มีความสอดคล้องอย่างเหมาะสม	11 (31.4)	21 (60.0)	3 (8.6)	-	-	4.22	0.59	มาก
4.เป็นเรื่องที่ท่านสนใจ ใกล้ตัว และตรงกับความต้องการของท่าน	15 (42.9)	18 (51.4)	2 (5.7)	-	-	4.37	0.59	มาก
5.เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	18 (51.4)	12 (34.3)	4 (11.4)	1 (2.9)	-	4.31	0.80	มาก
6.ไม่เป็นเรื่องที่วิชาการมากเกินไป	11 (31.4)	18 (51.4)	5 (14.3)	1 (2.9)	-	4.11	0.75	มาก
7.ท่านเข้าใจเรื่องพุทธประวัติ	9 (25.7)	18 (51.4)	8 (22.9)	-	-	4.02	0.70	มาก
8.ท่านเข้าใจเรื่องเบญจศีล (ศีล 5)	6 (17.1)	19 (54.3)	10 (28.6)	-	-	3.88	0.67	มาก
9.ท่านเข้าใจเรื่องความกตัญญูกตเวที	12 (34.3)	17 (48.6)	5 (14.3)	1 (2.9)	-	4.14	0.77	มาก
10.ท่านเข้าใจเรื่องพุทธศาสนพิธี มารยาทชาวพุทธ และการปฏิบัติต่อพระสงฆ์	7 (20.0)	20 (57.1)	5 (14.3)	3 (8.6)	-	3.88	0.83	มาก
11.ท่านเข้าใจเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	6 (17.1)	21 (60.0)	8 (22.9)	-	-	3.94	0.63	มาก
12.ท่านสามารถนำเนื้อหาสาระหลักธรรมที่ได้รับไปใช้ได้จริง	10 (28.6)	19 (54.3)	5 (14.3)	1 (2.9)	-	4.08	0.74	มาก
รวม						4.12	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.36 พบว่าความเหมาะสมของเนื้อหาสาระหลักธรรมคำสอนพบว่า ขวพุทธธรรมจาริกมีความคิดเห็นในด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้และการเผยแผ่ เรื่องที่ 1-12 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ เนื้อหาสาระการอบรมและการเผยแผ่

สอดคล้องคุณธรรมและแนวคิดที่เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.68) เป็นเรื่องที่ท่านสนใจใกล้ตัว และตรงกับความต้องการของท่าน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.59) เป็นเรื่องที่คุณคัดค้านกับสถานการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.80) เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.50) เนื้อหาสาระ กิจกรรม และการฝึกปฏิบัติในการอบรมและการเผยแพร่มีความสอดคล้องอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.59) ท่านเข้าใจเรื่องความกตัญญูรู้คุณ ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.77) ไม่เป็นเรื่องที่วิชาการมากเกินไป ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.75) ท่านสามารถนำเนื้อหาสาระหลักธรรมที่ได้รับไปใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.74) ท่านเข้าใจเรื่องพุทธประวัติ ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.70) ท่านเข้าใจเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.63) ท่านเข้าใจเรื่องเบญจศีล (ศีล 5) ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 0.67) ท่านเข้าใจเรื่องพุทธศาสนพิธีมารยาทชาวพุทธ และการปฏิบัติตัวต่อพระสงฆ์ ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 0.83) ตามลำดับ

2) ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของกระบวนการและเทคนิควิธีการเผยแพร่ศาสนาธรรม

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมกระบวนการและเทคนิควิธีการเผยแพร่ศาสนาธรรมตามความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.37 แสดงผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมกระบวนการและเทคนิควิธีการเผยแพร่ศาสนาธรรมตามความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริก

กระบวนการและเทคนิควิธีการเผยแพร่ศาสนาธรรม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นมากด้วย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด			
1.รูปแบบการเผยแพร่หรือวิธีการอบรมและการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	11 (31.4)	19 (54.3)	4 (11.4)	1 (2.9)	-	4.14	0.73	มาก
2.ขั้นตอนในการเผยแพร่หรือวิธีการอบรมและการสอนต่อเนื่องและสอดคล้องกัน	11 (31.4)	16 (45.7)	5 (14.3)	3 (8.6)	-	4.00	0.90	มาก
3.กิจกรรมระหว่างกระบวนการอบรมและการสอนน่าสนใจ	20 (57.1)	11 (31.4)	4 (11.4)		-	4.45	0.70	มาก
รวม						4.20	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.37 พบว่ายุวพุทธธรรมจาริกมีความคิดเห็นในด้านรูปแบบการเผยแพร่หรือวิธีการอบรมและการสอน เรื่องที่ 1-3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ กิจกรรมระหว่างทางการอบรมและการสอนน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.70) รูปแบบการเผยแพร่ หรือวิธีการอบรมและการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.73) ขั้นตอนในการเผยแพร่หรือวิธีการอบรมและการสอนต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.90) ตามลำดับ

3) ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของบทบาทผู้ดำเนินกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมบทบาทของพระธรรมจาริกผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแพร่ศาสนาธรรมความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 แสดงผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมบทบาทของพระธรรมจาริกผู้ดำเนินการกิจกรรมการเผยแพร่ศาสนาธรรมความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริก

บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรม การเผยแพร่ศาสนาธรรม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	เห็นปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด			
1. ผู้อบรมหรือผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศการสอนได้ดี	14 (40.0)	15 (42.9)	6 (17.1)	-	-	4.22	0.73	มาก
2. ผู้อบรมหรือผู้สอนสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย	13 (37.1)	18 (51.4)	4 (11.4)	-	-	4.25	0.65	มาก
3. ผู้อบรมหรือผู้สอนให้การต้อนรับและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	14 (40.0)	18 (51.4)	3 (8.6)	-	-	4.31	0.63	มาก
4. ผู้สอนมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและถามปัญหา	14 (40.0)	17 (48.6)	4 (11.4)	-	-	4.28	0.66	มาก
5. ผู้อบรมหรือผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน	13 (37.1)	15 (42.9)	7 (20.0)	-	-	4.17	0.74	มาก
6. ผู้อบรมหรือผู้สอนมีเทคนิคในการดำเนินการสอนอย่างเป็นธรรมชาติ	19 (54.3)	12 (34.3)	4 (11.4)	-	-	4.42	0.69	มาก

ตารางที่ 4.38 (ต่อ)

บทบาทผู้ดำเนินการกิจกรรม การเผยแพร่ศาสนาธรรม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นมากด้วย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด			
7. ผู้อบรมหรือผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ ด้านการศึกษา	9 (25.7)	21 (60.0)	5 (14.3)	-	-	4.11	0.63	มาก
8. ผู้อบรมหรือผู้สอนใช้ภาษาที่เรียบง่าย	14 (40.0)	18 (51.4)	3 (8.6)	-	-	4.31	0.63	มาก
รวม						4.25	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.38 พบว่าชาวพุทธธรรมจาริกมีความคิดเห็นในด้านการเผยแพร่หรือการอบรมและการสอน เรื่องที่ 1-8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้อบรมหรือผู้สอนมีเทคนิคในการดำเนินการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.69) ผู้อบรมหรือผู้สอนใช้ภาษาที่เรียบง่าย ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.63) ผู้อบรมหรือผู้สอนให้การต้อนรับและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.63) ผู้อบรมหรือผู้สอนมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและถามปัญหา ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.66) ผู้อบรมหรือผู้สอนสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.65) ผู้อบรมหรือผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศการสอนได้ดี ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.73) ผู้อบรมหรือผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.74) ผู้อบรมหรือผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.63) ตามลำดับ

4) ความคิดเห็นของชาวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของชาวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเผยแพร่ของพระธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของสื่อ
และอุปกรณ์ประกอบการเผยแผ่ของพระธรรมจาริก

สื่อและอุปกรณ์การเผยแผ่ศาสนาธรรม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นมากด้วย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด			
1. สื่อมีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	13 (37.1)	15 (42.9)	6 (17.1)	1 (2.9)	-	4.14	0.80	มาก
2. สื่อมีความเหมาะสมกับเวลา	17 (48.6)	11 (31.4)	7 (20.0)	-	-	4.28	0.78	มาก
3. สื่อมีความชัดเจน	15 (42.9)	18 (51.4)	2 (5.7)	-	-	4.37	0.59	มาก
4. ผู้อบรมหรือผู้สอนสามารถใช้สื่อประกอบกับการอธิบายเนื้อหาสาระได้ดี	12 (34.3)	18 (51.4)	5 (14.3)	-	-	4.20	0.67	มาก
รวม						4.25	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.39 พบว่ายุวพุทธธรรมจาริกมีความคิดเห็นในด้านสื่อสนับสนุนการการเผยแผ่และการเรียนรู้ เรื่องที่ 1-4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ สื่อมีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.59) สื่อมีความเหมาะสมกับเวลา ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.78) ผู้อบรมหรือผู้สอนสามารถใช้สื่อประกอบกับการอธิบายเนื้อหาสาระได้ดี ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.67) สื่อมีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.80) ตามลำดับ

5) ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของการวัดและประเมินผล
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมการวัดและ
ประเมินผลการเผยแผ่ ศาสนธรรมของพระธรรมจาริกแสดงดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมการวัด
และประเมินผลการเผยแพร่ศาสนธรรมของพระธรรมจาริก

การวัดและประเมินผล การเผยแพร่ศาสนธรรม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นมากด้วย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด			
1. ผู้อบรมหรือผู้สอนสอบถามความรู้ ก่อนเข้าบทเรียน	16 (45.7)	13 (37.1)	6 (17.1)	-	-	4.28	0.75	มาก
2. ผู้อบรมหรือผู้สอนสอบถามความรู้ หลังจบบทเรียน	15 (42.9)	16 (45.7)	3 (8.6)	1 (2.9)	-	4.28	0.75	มาก
3. เมื่อจบการอบรมหรือการสอนผู้สอน และนักเรียนร่วมกันสรุป	14 (40.0)	16 (45.7)	5 (14.3)	-	-	4.25	0.70	มาก
รวม						4.27	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.40 พบว่ายุวพุทธธรรมจาริกมีความคิดเห็นในด้านการวัดและประเมินผล
เรื่องที่ 1-3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้อบรมหรือผู้สอน
สอบถามความรู้หลังจบบทเรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.75) เมื่อจบการอบรมหรือการสอนผู้สอนและ
นักเรียนร่วมกันสรุป ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.75) ผู้อบรมหรือผู้สอนสอบถามความรู้ก่อนเข้าบทเรียน
($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

6) ความคิดเห็นของยุวพุทธธรรมจาริกต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเผยแพร่
ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของยุวพุทธธรรมจาริกต่อรูปแบบการเผยแพร่ศาสนธรรม
แสดงตารางที่ 4.41

ตารางที่ 4.41 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของยุวพุทธธรรมจาริกต่อรูปแบบการเผยแพร่
ศาสนธรรม

ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเผยแพร่	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นมากด้วย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด			
1. ท่านมีความพอใจกับการเข้ารับการอบรมในครั้งนี้	11 (31.4)	20 (57.1)	3 (8.6)	1 (2.9)	-	4.17	0.70	มาก
2. การอบรมในครั้งนี้ทำให้ท่านตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น	13 (37.1)	19 (54.3)	3 (8.6)	-	-	4.28	0.52	มาก
3. การอบรมในครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น	14 (40.0)	17 (48.6)	4 (11.4)	-	-	4.28	0.66	มาก
4. การอบรมครั้งนี้สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง	11 (31.4)	19 (54.3)	3 (8.6)	-	-	4.17	0.66	มาก
5. การอบรมในครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนจริยธรรม	15 (42.9)	18 (51.4)	1 (2.9)	1 (2.9)	-	4.34	0.68	มาก
6. การอบรมในครั้งนี้ทำให้ท่านตระหนักถึงความสำคัญของหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา	12 (34.3)	19 (54.3)	3 (8.6)	1 (2.9)	-	4.20	0.71	มาก
7. ท่านชอบวิธีการอบรมหรือการเผยแพร่ศาสนธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบนี้	17 (48.6)	16 (45.7)	2 (5.7)	-	-	4.42	0.60	มาก
8. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับครูเรียน	15 (42.9)	17 (48.6)	3 (8.6)	-	-	4.34	0.63	มาก
9. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปแนะนำเพื่อนและผู้อื่นที่สนใจ	13 (37.1)	20 (57.1)	2 (5.7)	-	-	4.31	0.58	มาก
10. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	14 (40.0)	17 (48.6)	4 (11.4)	-	-	4.28	0.66	มาก
รวม						4.28	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.41 พบว่าผู้วพุทธธรรมจาริกมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเผยแพร่หรือการอบรมเรื่องที่ 1-10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อยดังนี้ ท่านชอบวิธีการอบรมหรือการเผยแพร่ศาสนาธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบนี้ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.60) ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.63) การอบรมในครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนจริยธรรม ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.68) ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปแนะนำเพื่อนและผู้อื่นที่สนใจ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.58) ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.66) การอบรมในครั้งนี้ทำให้ท่านตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.62) การอบรมในครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.66) การอบรมในครั้งนี้ทำให้ท่านตระหนักถึงความสำคัญของหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.71) ท่านมีความพอใจกับการเข้ารับการอบรมในครั้งนี้ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.70) การอบรมครั้งนี้ ท่านสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ